

La història de les escoles de Gurb

Presentació

El meu treball de recerca és un estudi sobre la història de les escoles de Gurb. Vaig collir aquest treball perquè sempre he viscut de molt a prop el món de l'ensenyament i perquè he tingut la sort de conèixer el món de pagès. També vaig aprendre a llegir i a escriure a l'escola que hi ha actualment a Gurb, per tant, descobrir la història que s'amagava darrere les quatre escoles rurals del municipi de Gurb, un dels municipis rurals més extensos de Catalunya, va ser un tema que em va atraure des d'un principi. L'objectiu del meu treball de recerca és esbrinar i conèixer la història de les quatre escoles que hi hagut a Gurb al llarg dels anys: l'escola de Gurb, l'escola de Granollers de la Plana, l'escola de Vespella i l'escola de Sant Julià Sassorba. La recerca comença a partir de finals del segle XIX i començaments del segle XX, quan l'estat s'interessa per l'educació de la població amb l'objectiu d'alfabetitzar tots els ciutadans. Aquest és el motiu pel qual es construeixen les escoles de Gurb i d'aquí parteix el meu estudi.

Metodologia

El primer que vaig fer en iniciar la meva recerca va ser anar a buscar bibliografia específica sobre l'ensenyament a Catalunya i les escoles rurals per tal de poder fer

Escola de Sant Julià Sassorba.
Any 2015.

Informe de la visita d'Inspecció
a l'escola de nenes de Gurb. 30
d'abril de 1936.

(6a copia) 1

Informe de la visita de Inspección

La joven maestra que dirige esta Escuela de la Srta. Soledad Bascard realiza una labor verdaderamente meritoria.

El trabajo que realizan estas niñas está conforme con las nuevas orientaciones de la Pedagogía racional y moderna. Los resultados por tanto, son excelentes a pesar del exceso de matrícula.

Demuestran lo que se puede hacer en una Escuela rural, cuando el espíritu que la anima está solidamente preparado y es consciente de su delicada misión.

La Srta. Soledad reúne las cualidades de una excelente maestra y por ellos le auguramos una brillante labor profesional.

Todo lo cual se congratula esta Inspectora en atestiguarlo y insalvarlo:

Gurb 30 abril 1936

Firmado:
La Inspectora
Carmen Carr

una primera part introductòria on s'explica la història de l'ensenyament de finals del segle XIX fins a l'actualitat. Al mateix temps, i durant tot l'estiu, vaig anar a l'arxiu de l'Ajuntament de Gurb on vaig estar remenant, destriant, ordenant i estudiant els documents que em podrien servir per fer els diferents apartats del treball. També vaig poder consultar l'arxiu de la mateixa escola de Gurb on vaig trobar informes d'inspectors i dades de matrícula, entre d'altres. A més a més, vaig complementar tota aquesta informació fent un seguit d'entrevistes a persones que van anar a alguna de les escoles objecte d'estudi. Tot això em va permetre analitzar la situació de les escoles del municipi des del 1905, amb els primers passos per crear la primera escola, fins a l'actualitat.

Cos del treball

De manera general, el treball s'estructura en dos grans blocs. Un primer bloc ens situa en la història de l'ensenyament des de les últimes dècades del segle XIX fins a l'actualitat. Aquesta història està dividida en diferents apartats, però incidint en el període que abasta la República, la Guerra Civil i la dictadura de Franco, ja que va ser l'època en què conviuen conjuntament les quatre escoles obertes, de fet tres d'elles es van crear gràcies a la República.

En el segon bloc, més específic, es contextualitzen les escoles de Gurb, de les quals se n'ha estudiat diferents aspectes. Primer de tot, se situa el municipi de Gurb, ja que això permet entendre la distribució de les seves escoles. El següent pas va ser reconstruir la història de cada una de les quatre escoles del municipi: l'escola de Gurb, l'escola de Granollers de la Plana, l'escola de Vespella i l'escola de Sant Julià Sassorba. En aquest apartat hi consta la construcció, la inauguració i l'evolució de cada escola. Un cop situades i contextualitzades les escoles vaig passar a estudiar-ne els mestres. És un apartat extens on s'expliquen els diferents problemes que hi havia amb els mestres, la seva manera d'explicar segons l'època en què es trobaven i valoracions que els inspectors feien d'aquests mestres en les visites que feien a l'escola. Una altra cosa molt important perquè funcioni una escola és l'assistència, i en les escoles del municipi aquest va ser un problema molt freqüent, que va durar molts anys i que va costar molt de solucionar. Un altre apartat tracta del calendari i l'horari escolars, tot i que la falta d'informació m'ha impedit aprofundir-hi del tot. Seguidament, hi ha un altre gran apartat on s'explica què s'ensenyava. A través de llibres cedits per antics alumnes d'aquestes escoles he pogut descobrir quines matèries estudiaven, quins continguts hi havia de cada matèria i els materials que utilitzaven per aprendre. La distribució de l'alumnat també ha estat objecte d'estudi, com els mestres situaven els alumnes a les seves classes i quin mobiliari tenien. Finalment, hi ha un estudi sobre la llengua en què s'impartien les classes, que im-

Escola de Granollers de la Plana l'any 1928. Arxiu particular d'El Rossell.

plicava una relació més propera o no tant entre mestres i alumnes; les proves i exàmens que es feien a les escoles públiques, tant els exàmens per obtenir el certificat d'estudis primaris com els de promoció de curs, i per acabar una breu explicació del tancament de les escoles del municipi i de la continuació de l'escola de Gurb, l'única que queda avui al municipi.

Conclusions

Les conclusions que apporto permeten donar una mica més de llum al coneixement de l'escola rural, uns centres d'ensenyament poc valorats en la seva època i molt distants de la manera de fer actuals. El coneixement d'aquests centres d'ensenyament no ha estat fàcil, atès que la modernització dels centres i la poca importància que es va donar a aquests materials va fer que el gruix de la informació no es conservés, i per tant resten pocs documents i molt dispersos.

Les escoles de Gurb es van construir amb l'objectiu d'escolaritzar tots els nens i nenes del poble per tal que obtinguessin una bona educació i per això la primera escola va néixer l'any 1905, amb la compra d'un hostal. Com que el municipi té una extensió molt gran i les cases estaven disseminades al llarg de tot el territori, l'assistència dels

alumnes a classe era molt baixa. Fou per aquest motiu, precisament, que en l'època de la República es van construir les altres tres escoles. La seva màxima esplendor va ser durant els anys 50 i 60. Posteriorment, i principalment a causa de les concentracions escolars, aquestes tres escoles es van haver de tancar al voltant dels anys 70 i l'única escola que quedava a Gurb va reduir força el seu nombre d'alumnes, tot i que aquesta es va recuperar i és l'actual escola que queda avui en dia a Gurb.

Com ja he dit, a les escoles de Gurb l'assistència era un problema, i és que hi havia un seguit de variables que no facilitaven aquesta assistència regular dels alumnes. L'aïllament de les cases feia que la distància de casa a l'escola fos en alguns casos de més d'una hora de camí a peu, primer motiu per no anar-hi regularment. El món de pagès també feia que els fills es quedessin a casa a ajudar tant en les feines domèstiques com amb el bestiar i al camp. Les malalties eren freqüents i llargues i els recursos de la medicina escassos. La mentalitat de l'època tampoc no hi ajudava, ja que les famílies no valoraven prou el fet d'anar a l'escola i de saber llegir i escriure. I, finalment, la situació geogràfica de Gurb, entre Vic i Manlleu, feia que les famílies amb facilitats i possibilitats optessin per portar els fills en aquestes poblacions amb escoles més grans.

Pel que fa a l'evolució de les escoles de Gurb, es pot destacar que durant els primers anys no s'hi destinaven els recursos necessaris i tampoc no se'n feia un seguiment rigorós. Els locals i edificis es trobaven en mal estat i sovint hi faltava material. També cal remarcar que els continus canvis, retards en la incorporació i falta de mestres eren un problema que hi havia a les escoles, especialment en aquelles més petites i aïllades. Les més afectades van ser les escoles de Sant Julià Sassorba i de Vespella. Els mètodes d'ensenyament anaven en funció del mestre o de la mestra. La majoria d'ells basaven la seva docència en la memorització i la repetició, fonamentades per l'escola tradicional. Ara bé, altres mestres ja utilitzaven els mètodes de l'escola nova en les activitats d'aprenentatge. Tot i així, cal dir que la feina del mestre/a no era fàcil, ja que una sola persona havia d'atendre molts alumnes d'edats i capacitats diferents. Caldria seguir investigant per aprofundir en altres aspectes de l'ensenyament a l'escola de Gurb, i per buscar noves dades i més testimonis.

Finalment, voldria esmentar que les conclusions d'aquest treball referents a les escoles de Gurb, es podrien generalitzar a altres escoles rurals del país, i que tots els esforços són bons per aprofundir en l'educació i en la seva història; perquè l'educació és molt important per al progrés d'una societat, i, en definitiva, per al progrés humà.

Bibliografia

— GONZÁLEZ, J. *L'escola nova catalana. 1900-1939*. Vic: Eumo Editorial, 1992. — MONÉS, J.; SOLÀ, P. *Elements per a la història de l'educació a Osona*. Vic: Eumo Editorial, 1984. — PONCE VIVET, S. et al. *Gurb un poble arrelat a la terra*. Gurb: Edicions

l'Àlber, 2002. — SOLÀ, P. *Educació i societat a Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 2011. — SUBIRATS, M. *L'escola rural a Catalunya*. Barcelona: Rosa Sensat / Edicions 62, 1983. — TAÑÀ I LLEONART, R. *Gurb de la Plana. Gresol d'Osona*, Vic, 1977. — TRIBÓ, G.; SIERRA, C. et al. *Guerra Civil a Catalunya*. Vic: Eumo Editorial, 2007. — Programa de la Festa Major de Gurb, anys 1980, 1990 i 1992.

Webgrafia

— <<http://www.ccma.cat/324/Totes-les-reformes-educatives-de-lademocracia/noticia/1898032/>> — <<http://www.ostonaturisme.cat/seccio/gurb>> — <<http://www.xtec.cat/~jrovira6/isabel21/moyano.htm>> — <http://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-1970-852> — <<http://www.boe.es/buscar/pdf/2006/BOE-A-2006-7899-consolidado.pdf>>